

Tóth Erzsébet

Talált füzetek, 4.*

1996. május 6. hétfő

Depresszió. Dobai szinte szó szerint megírta a depressziós versemet (*A macska*) a *Holmiban*. Klári szerint ez nem nagy ügy. Dehogynem! Bár nem hiszem, hogy olvasta volna az enyémet. Egyre inkább elkeseredett vagyok. Írnom kellene, bármi áron, de nem hiszem, hogy érdekel-e bárkit. Azon túl, persze, hogy: Na lássuk, mit tud? Mire föl hallgatott annyit? Hát így még nehezebb. Vagy csak beképzelem magamnak ezt a nagy elvárást, és a kutyát nem érdekli. Az *ÉS*-be is nagy tortúra bemenni mindig. Felöltözöm. Mit vegyek föl? Hogy nézek ki? Bajlódni a versekkel, amikor már úgy unom. Grecsó Krisztián megkért, hogy írjak ajánlást a verseiről a Soros Alapítványnak, hogy kapjon támogatást a könyvére. (*G. K. első könyvéről volt szó, akkor még csak verseket írt. 2023-as beszúrás.*) Ez jólesett ugyan, de aztán nagyon nehezen írtam meg. Most izgulok, hogy jó lett-e. Bár nem veszik olyan komolyan ezeket a dolgokat. Mások versei se tetszenek nagyon, öt hónapja két vagy három olyan verset közöltem, ami igazán tetszett. Baka István: *November angyalához*, Dobai *Találkozás* c. verse, Keménytől az *Egy nap élet*. Ezekért a ritka pillanatokért érdemes itt lennem. Tandori változatlanul kedves, és rajzos leveleket küld. Anyu fest, Klári ír, csak én vagyok ilyen tehetetlen. Pécsi Györgyi azt mondta, kiadnák a válogatott verseimet, de én még írni akarok pár újat. Tényleg csak megtépzott, megfakult „mítoszomon” üldögélek, és nem jut eszembe semmi. Garaczi elég undorító verset írt az *Alföldbe*, a „nemzet Gyuláján” kérődzik és gúnyolódik. Most ez a divat. Kérkedni az iszákossággal, és azzal, hogy semmi se szent. Bár kétségtelenül hatásosan van megírva. Bár én azt sem tudom, ki ez a Gyula, Horn, Illyés? De érzem, hogy azért írta, hogy háborodjon már föl valaki rajta. Hát azt várhatja. Lesheti! Ezek közül az új fiatalok közül mindenki küld verseket az

TÓTH ERZSÉBET (1951) József Attila-díjas és Babérkoszorús költő. Legutóbb megjelent kötete: *Kínai legyező* (Nap Kiadó, 2021).

* Részlet a szerző *Szilánkok egy életrajzból* című készülő regényéből.

ÉS-be, de Garaczi és Tóth Krisztina nem. Ostoba nő, láttam a tévében, csúnya volt, és idétlenül megjátszotta magát. Nála csak a riporter volt ostobább. Ezek senkit nem engednek oda magukon kívül. Jól megszervezett csapat. De persze csak utálatot és visszatetszést szítanak ezzel. Tandori olyan szelíd, ő senkit nem tudna bántani. De néha ő is SOK. Ugyanazt megírja húsz-harmincszor. Persze, hogy unják.

A mai napom: fél hétkor ébredtem, kimentem, adtam enni a macskának, visszafeküdtem, fél nyolcig még próbáltam aludni, de csak félig-meddig tudtam, közben hallgattam a rádiót. Aztán kávé és teát főztem, a kávé megittam, és tornáztam egy fél órát. Nehezen ment, közben többször eszembe jutott, hogy abbahagyom, de mégis végigtornáztam a szokásos, előírt adag felét. Nem voltam éhes, csak teát ittam, tornázás után soha nem vagyok éhes – ez jó. Plusz a torna áldásos hatása. Borús idő volt, sokáig töprengtem, mit vegyek föl. Végül kivasaltam a tigrismintás Escada blúzomat, már öt éves, de nagyon szeretem, mert még mindig szép. Majdnem kifutott a fürdővíz, mert közben Miklós telefonált. Közölte, hogy csak szerdán tudunk találkozni, mert sok dolga van. Fel akartam tűzni a hajam, aztán mégis leengedve hagytam. A fekete nadrágot, körömcipőt vettem föl, plusz az új blézert. Úgy éreztem, jól nézek ki. Fél tízkor indultam, tízre bent voltam. Kovács lehangolt volt, de még nem tudtam, miért. Elmentem kávéért, közben odaadtam Dérczynek a műsorajánlatot. Ő is lehangolt volt. Csak a *Mancs* és egy idióta dilettáns versei voltak az asztalomon. Nem épp jól indult a hét. Közben bejött egy vékony, szemüveges fiú, olyan Földényi-féle, de jóval fiatalabb. Látszott rajta, hogy fontos. Persze, nekem nem szoktak bemutatni senkit. Elkértem Esztertől a verseket, türelmesen és figyelmesen kijavítottam. Elég jó lesz ez a szám. Rakosgattam a verseket, töprengtem, mi legyen a következő héten. Közben megjött Szikszai Karcsi, kiderült, hogy pénteken Györgyi napot ünnepeltek, vodkát ittak, és ő nem bírja a rövidet. Ezért aztán össze-vissza írta le a konyhafőnököt (*A konyhafőnök ajánlata: rovat az akkori ÉS-ben*), és Dérczy nem tudott kiigazodni rajta. Ezen röhögcséltek. Bár én tehetném ezt meg! Olyan szorongással adtam oda az én Konyhafőnökömet, amit egész vasárnap délelőtt írtam. Karcsinak mindent lehet. Közölte, hogy pénteken este hétkor be fog csöngetni egy pár üveg sörrel hozzám, most már nem tehetek semmit. Mondtam, hogy nem lehetne inkább szombaton? Beleegyezett. Most már tényleg túl kell lenni rajta, már 8 hónapja készülünk rá. Be fogunk rúgni, mint az albán számár, és akkor egy ideig megint békén hagy. Nem nagy ügy. Tarnói és Kovács még mindig a *Sajtómunkások* visszhangján méltatlankodtak. Klári fölhívott, hogy megtudtam-e, mi az igazság Havas Henrik-ügyben, tényleg támogatta-e az ÉS-t, mert írni akar róla. Már hívta Kovácsot is, de letagadták. Mondtam, hogy majd megtudom, most dolgozunk, egyelőre ne írjon semmit. Már feni a tollát szerintem, mert azt hiszi, Kovács azért adta vissza a cikkét, mert H. H. pénzeli a lapot. Röhejes. Az a szemüveges alak egész délelőtt Dérczyvel dumált, valamin nagyon fontoskodtak. Felhívott egy őrült, Balaton Imre, aki már régóta nyúz, hogy ő közúti baleset áldozata, de el

fogja küldeni a verseit a szomszédasszonyával, mert a felesége mozgássérült. Az egyik versét beolvasta a telefonba. Anyák napi vers volt, mondtam neki, hogy igazán szép. Kérdeztem, jelentek-e már meg versei valahol. Azt mondta, hogy nem, pedig már negyven éve írja. Akkor miért épp most jutott eszébe elküldeni? Mert most már nyugdíjas, ráér. Mondtam, hogy majd megnézem a verseket. Felhívott Wallisch Róbert is, szintén régi páciens, mit szólok a Csernobil-verséhez? Mondtam, hogy tiszteletre méltó, minden sorával egyetértek, de nem tudom közölni, mert nem vers, csak publicisztika, rövid sorokba tördelve. Letette a telefont. Vagy meg fog gyilkolni, vagy békén hagy örökre. Bejött Budai Kati, a kritikus, kedvesen mosolygott, de nagyon csúnya az arcbőre. Elég jelentéktelen kis cikkeket ír. Mióta egyszer azt mondta a Kovácsnak, hogy szívesen dolgozna az *ÉS*-nél, azóta az a rögeszmém, hogy a helyemre pályázik. P. N. L.-ről is ezt gondolom, sőt Balla Zsófiról is. Lehet, hogy csak beképzelem, de azt hiszem, még mindig nem barátkoztak meg velem. Talán, ha többet írnék a lapba. De egyszer jelentem meg eddig, a többi cikkemmel mindig volt valami baj. (*Azonosítható passzív alany* volt az írás címe, a besúgókról szólt, Esterházy is azt mondta rá, amikor találkoztunk, hogy jó, csak „nagyon szigorú”!)

Karcsi a múltkor azt mondta, hogy mióta én csinálom, a versrovat kábé olyan, mint a *Holmi* versrovata. Ez nagyon nagy dicséret, bár Kovács is így gondolná. De neki Petri és Rakovszky kellene, ők meg csak a *Holmiba* írnak, mondták. Kovács elég nagy sznob, mivel nem igazán ért a versekhez, csak hasonlítgatni tud. Szikszai azért jobban ért hozzá. Bata Imre is sokszor dicsér a versek miatt, bár nem én írtam, csak irgalmatlan utánajárással összeszedem őket. Ma csak dél körül jött be Imre, akkor tudtam meg, ki az a szemüveges, mert neki persze bemutatta a Dérczy. Ó Károlyi Csaba. Gondoltam. Volt valami a szombati *Népszabadság*ban, amiről beszéltek, csak annyit hallottam, hogy „Jelenkor”, kár, hogy pont azt nem vettem meg. Később mondtam Tarnóinak, hogy hozza be nekem a szombati *Népszabít*. Kovácsot megkérdeztem, tényleg adott-e pénzt H. az *ÉS*-nek, tényleg adott. 50 ezer forintot. Kovács vissza akarta utalni neki, de lebeszélték róla. Azt mondta, 2x2 szar órát szerzett neki ez a cikk. Karcsi azt javasolta, ne reagáljunk rá, mert ez az egész csekk-ügy csak Havas Henriket minősíti.

Május 9. csütörtök

Ma lapértékelés volt, Komoróczy Géza értékelt. Valami Simon Balázst hiányolt a költők közül, na és persze Petrit. Már egyáltalán nem idegesített. Egy éve még kiborultam volna. Hazajöttem, megebédeltem, olvastam, megnéztem egy tegnap fölvetett filmet, elég unalmas volt. Megint nincs kedvem semmihez.

1996. szept. 3.

Mióta nem írtam! Jó hír, tegnap írtam egy verset, de ma már nem tetszik annyira. A magányról szól, a valakibe kapaszkodásról, akibe lehetetlen kapaszkodni. Egy esős nap a keret. Tandoris lett, stílusgyakorlat. De még így se merem leadni, annyira bizonytalan vagyok. Pedig pont a 19. oldalra írtam, abba a kis lukba. Kovács hétfőn azt mondta, vegyem ki onnan Fecske Csabát, oda jobb költő kell. Én nem tudom, elég jó vagyok-e neki. Nem tudom, mi a baja ezzel a szegény Fecske Csabával, van olyan, mint bármelyik másodosztályú költő. Viszont ma délután felhívott Dobai Péter. Most jött haza Németországból, ahol két regényt is írt. Illetve most megakadt. És megtalálta két verskérő képeslapomat. Hogy ő hogy írna most verset? Menekül Budapestről, pedig szereti. Hogy én azt írtam: Drága Péter! Erre nem válaszoltam, végül is ez egy bevett megszólítás. De hogy ezt megjegyezte, mi ez? És hogy a képeslapon azt is ígértem, én is fogok írni. Írtam is, mondtam. Ő nem látta, de hát ő nem volt itthon. Még nem közöltem, mondtam. Én hol lakom? Zuglóban. És azelőtt, Rákospalotán. De hol születtem? Tatabányán, de csak alig pár hónapig laktunk ott. Igen, ő is így emlékezett. Ez érdekes. Ő? Mondtam, hogy a gyerekkoromat a Nyírségben töltöttem, Nyíregyházán, Sóstón, ahol Krúdy is járt. Hát akkor azért tetszett nekem annyira a krúdys verse – így ő. Hát persze. Aztán a transzplantációs műtétekről beszélt, hogy egy kislány, aki egyébként is nagyon beteg, májra vár. És most várják, hogy valahol Európában valaki karambolozzon, vagy valami, és az ép májat beteszik egy hűtőtáskába, föl a repülőre, és már hozzák is. Hogy ez több mint egymillió forint. És a kislány lehet, hogy így is meghal. Eutanázia, stb. Tandori jutott eszembe, a Wittgenstein-idézete, hogy majd meg akarják menteni, mikor ő már meg akarna halni. Most egyre gyakrabban mindenről Tandori jut eszembe. És hogy fel merem-e hívni. Vissza Péterhez. Jó fél órát beszélgettünk, folyóiratokról, hogy szerintem olvassa-e valaki a *Magyar Naplót*, a *Ligetet*? Mondtam, hogy szerintem nem. Beszélt a *Nagyvilág* legújabb számáról, van benne egy novella, a „Halál és a lányka”, feltétlenül olvassam el. Végül, hogy küld Marival egy verset – mégiscsak írt! –, de legyen nagyon szigorú, mert én elfogult vagyok vele. Nagyon elfogult vagyok, mondtam, de azért tárgyiagos. Szevasz, csillagom – így búcsúzott. Nagyon kedves volt, és érdeklődő. Nemcsak magára volt kíváncsi. Én bele tudok szeretni egyszerre 2-3 emberbe is, miközben Miklós, ő, tőle sem tudok elválni. Szeretem őt. De ő legalább hűsvér ember, megérinthezem, ölelhetem stb. És közben T. foglalkoztat. Őt még élőben nem is láttam, és talán csak a szokásos érdeklődést keltettem benne. A nyár folyamán rengeteg levelet, rajzot, lovakat, verset küldött. Így például: Rajz magánjelleggel küldve. Aláírva: T. E.-nek. Az egyik levél minden sora más színnel volt írva. A hátuljára pedig: levélféle szerkesztő barátnémnak. Szinte ostromot álltam ki. Az egyik levélben letegezett. „Küldöm neked ezt e! És a végén: „Mr. Orange-od”. Ezzel most mit kezdjek? Egyszer az egész szerkesztőségnek küldött rajzokat ezzel a kitételrel: Egy rajz T. E.-é, ő választ először. Erre

válaszolva nagy merészen én is tegezni mertem. Elég hülye levelet írtam. Közben megkapta a Babérkoszorú-díjat. 22-én két boríték, az egyikben Aliz veréb (Lizzy) halálhíre, a másikban egy hosszú levél és Allesca (egy ló) története két hosszú oldalon, plusz egy kis cetli:

„Leveled, leveletek ma jött, ó, boldog vagyok, Aliz vigasztal így Onnét. Aliz igenis él! Drága T. E., rémes volt tőlem, hogy megírtam halálát.”

De a levélben is ilyen kitételek: „Gyönyörű leveled”, nagy boldogság volt minden tétele. Számok. Egyik előző levelében azt írta: 997 szeretet. Én azt válaszoltam rá: 999+1000+1 szeretet. Ő: 999+2001 szeretet Neked!

Tandori szemeszterek

Úgy látom, új vizekre evezek. Ezt már nem sokáig lehet így folytatni. Én lassan megőrülök, ő meg talán azt se tudja, ki vagyok. (Györgyi barátnőm szíves közlése.) Mások is mondták, hogy T.-t nem kell komolyan venni, nem normális. De nem tudom, mi lenne velem nélküle. Amúgy is lenullázódott az önbizalmam. Petőcz A. írt egy T. E.-variációt, a *Lyukasórában* fog megjelenni. Ennek is csak azért örülök, mert hátha T. is olvassa. Beválogattak a *Hét évszázad magyar költőibe*. Ez jó! Alföldy Jenő írt a harmadik kötetemről a *Tiszatáj*ba, azt mondta, majd elküldi. Nagyon jó. Írtam egy levelet T.-nek, mielőtt elutaztam a Balatonra, benne egy ilyen mondat: „Leveledet és Allesca történetét magammal viszem” – ezt talán nem kellett volna. Iszonyúan izgultam, de még hétfőn sem volt levél. A többiek kezdenek elhalványulni. Talán az lenne a legjobb, ha T. sem írna több levelet. Nyugalomra vágyom. Vágyom, nem igazán. Még nem mernék találkozni vele. Bár például Dobainak nem okoztam csalódást. Láttam a szemén, és ahogy beszél velem. De T. annyira más. Nem akartam, de lett. Eszelősen várom a leveleit. Órákig silabizálom a verseit és a firkálmányait. Olyan furcsa, különös személyhez szól néha ezekben a versekben, ez akárki lehet. Én azért nem, hiszen engem még nem is látott. Néhány rossz fotó, esetleg tévé. De én is csak így láttam őt. Bohóckodni a tévében. Tudom, hogy ez álarc, és mindig arra az arcára gondolok, amikor egyszer, egy fél percig komoly volt. Eszetlenek ezek a fantomszerelmek, Cs., M. G. és most T. és D. is. De legalább verseket írnék belőlük. Most ez a vers nagyon átlátszóan tandoris. Bár lehet ez stílusgyakorlat. A stílus az övé, de ki gondolna arra, hogy neki szól? Talán még ő sem. Ha megjelenne, akkor mindenképp kiderülne, és akkor valamerre eldőlné a dolog. Elkezdődne valami, vagy nem kezdődne el. De ő a hibás. A szavak mögé lovakat rajzol, és átderengenek a lovak. A színes levelek. A két és ezer értelmű, iszonyú kedves levelei. Hogy örökké odaírja, ha nem is kérdezett semmit: Várom a választ, nagyon. Az összes fantomszerelmem közül ez az, amelyet nem én gerjesztek, ő is részt vesz benne, illetve ő csinálja ezt velem. Szándékosan? Most már rájöhett, miféle hatást vált ki belőlem, és ha akarja, akkor abbahagyja. Én nem írok többet, elhatároztam. Ő, nem hiszem, hogy nem írok, azonnal írok, ha ő ír.

(2023-as betoldás: 1996-ban még postás vitte a leveleket. Most, huszonhét évvel később, már ki sem kell mozdulni az ágyból, az okos telefonokon milliárdnyi ilyen fantomszerelem szövődik, és hullámszik a felhőkben, és az emberek, főleg a fiatalok ebbe bolondulnak bele.)

Lehetséges szerelem azok között, akik még nem is látták egymást? (Azok között szövődhet csak igazán, gondolom most, 27 évvel később. Mert a fantázia végtelen, a valódi test, a szem, az érintés csak gépezetet indít be, mechanikus, ivarmirigyek és hormonok által játszott történet – gondolom most, miközben másolom régi naplóm.)

Folytatom a naplót: „1994 októberétől vagyok az ÉS-nél, és 1995. július 15. körül kértem tőle verset először. Ez nyilván felháborította. Egy ilyen kis senki nem kér tőle verset! Valaki azt mondta: egy embertől biztos nem kell kérni, Tandori úgyis küldi halomra a verseit, ha nem kérik. Azóta, 1996. aug. végéig 38 levél, meg 10-12 rajz! Hát ez örület. Mondjuk egy év alatt 2-3 levél egy hónapban, de közben volt egy hosszú kihagyás. Március-április. Akkor mondta fel a tervezett 7000 napos italnélküliséget. Tudom. Akkor biztos nem volt kedve írni. De májustól mostanáig rengeteg. Vajon másnak is ennyi levelet ír? Csukásnak nem írt egyet se, pedig verset írt hozzá. Csukás maga mondta személyesen. Úgy tudom, másokkal inkább telefonálni szokott. Ugyanakkor azt olvasom egyik versében, hogy legszívesebben olvasatlanul szétvagdosná a leveleit, kivéve a csekkeket. Ezt ne felejtsem el, majd felhasználom a legközelebbi levelemben. De nem ez a legnagyobb baj. Iszonyú kisebbségi érzésem van. Ő olyan okos. Mindent tud és mindennek az ellenkezőjét is. Farkas Zsolt kritikája azért túlzás. Nem is túlzás, nincs benne egy szemernyi igazság sem. Amiket ő kárhoztat, Tandorinak épp az a lényege. Ő ezt találta ki magának. Verebek, mackók, lovak stb. Én az *Hommage* című versét szinte imaként mormolom, de ez magánügy. De van az a kockázat, hogy ezt a külön világot sokan nem értik, és el se kezdik olvasni. Ahogy sokáig én sem. De amikor elkezdtem, már nem tudott nem érdekelni. Plusz még a hevi metál, amivel mostanában előállt. Szerteszét áradó különös világ, mintha semmiről nem akarna lemaradni, miközben alig mozdul ki otthonról. Már el se merem olvasni, miket mondtam róla Szentendréen. Rémesen bugyuta voltam. A politizálás figyelmen kívül hagyása is politika. De én akkor nem fontolgattam semmit. Úgy mondtam, ahogy gondolom, ma már ez nehezebb, belém is épült cenzúra. Hála istennek, száz százalék, hogy erről ő semmit nem tud. Olvasta egyáltalán a verseimet? Biztos nem tetszenek neki. Annyira más. Szeretnék a saját stílusomban jó verseket írni. Szép, tömör, szomorú, elgyötört verseket, olyan őszintén, ahogy senki. Sikerülnie kell!

Klári felhívott, és közölte, hogy szombaton eljönnek, és meghúzzák a füleimet. Tényleg, szülinap. Nem hiányoznak. Senki nem hiányzik. Anyu is felhívott, mondta, hogy menjek el ebédelni. Nem mentem. Ma Miklós se jön. Nem hoz szőlőt. Pedig az jó lenne. Hétvégén írni fogok, válogatom a verseket, és sokat alszom. Remélem. Kievickélni a bolondériából. JUTSZ IS TE, MARADSZ IS TE. Firkálta egy cetlire T. Jó is lenne. Ma a *Pompei* című folyóiratban megint egy T. rádiójáték. Délután azt olvastam. Jobb lett volna valami mást csinálni

inkább. Így az idő negyedrészt vele töltöm, ami abszurdum. Plusz még amikor mással foglalkozom, de rá gondolok közben. Alvás, séta, fészülködés, evés, tévézés, olvasás közben. Neki micsoda evészavarái vannak! Szinte mint egy nőnek. Nagyon sok nőies van benne. De a szerkesztőségben is, ha írt, akkor is, ha nem írt, akkor is. Rémmálok. Majd csak elmúlik, ahogy a többi is. Tegnap este a tévében *Ki mit tud*. Egy cigány-féle, nagyon szép fiú Nagy László *Rege a tűzről és jácintról* című verséből szavalt részleteket, gyönyörűen. Nagyon jó volt. Hogy még van ilyen. Van Nagy László. A másik két szavaló Kányádit és Lorcát mondott. Bármilyen történet is a kritikában, az embereknek van eszük. És szívük! Írjanak akármit az ostoba esztéták.

Szeptember 7. szombat

Álom. Hosszú idő óta először Gáborral. Igaz, hogy tegnap meg Kosztával álmodtam. Beszélgettünk a sorsunkról. Visszatérve a mai álomra: Valahol voltam, Tokaj, Csobánka vagy valami ilyesmi helyen, és szokás szerint vártam, hogy találkozom vele. Később valakitől megtudom, hogy Kolozsváron is volt ilyen írótalálkozó. Valahonnan előkerül Gábor, és megkérdezi, miért nem voltam Kolozsváron. Hiányoztam neked?– kérdeztem. Aztán megint várom, hogy majd jön, és megyünk vacsorázni. Jön, és elmegy mellettem, beleül valami nő ölébe. Felpattanok, és elindulok egyedül, nagyon gyorsan megyek. Utánam szalad, átölel. Azt mondja, igyunk tejet vacsorára. Én azt mondom: bableves van a menzán. De mire odaérünk, már bezárt az étterem. Akkor mégis tejet iszunk. Az álomban nyugodt, fiatal az arca. Eltökélt. Az álomban tudom, hogy most már együtt fogunk élni. Megfordul a fejemben, hogy akkor most már ő végleg. Nincs más. Ezt akartam, teljesült. Akkor szerintem felébredtem és megfogalmaztam: vágybeteljesítő álom. Azt hiszem, van ilyen. Másra nem emlékszem. Inkább az arca érdekes az álomból, és a mozdulatai, amit nem lehet leírni. Nagyon fiatal. De az ősz hajára is ugyanolyan gyöngédség fog el. Tavaly október óta nem láttam.

Szeptember 8. vasárnap

Írtam két ajánlást, a tegnapi délutánom azzal ment el. Nagyon időigényes még ez is. Most Kláriékat várom, meg akarják húzni a fülem, merthogy születésnapom volt. De mikor! Most nem nagyon örülök, hogy jönnek, jobban szeretek egyedül lenni. Pedig igazán szeretem őket. Mégis. Tegnap megnéztem a *Halál Velencében* című filmet, megint. Nagyon jó. Ma lefényképeztem többször a verebes csilláromat, ha lesz közte jó, elküldöm neki. 15 éve ez a csillár lóg a fejem fölött, de nem volt jelentősége. Legszívesebben mindig a leveleit olvasgatnám, úgy kell magamra parancsolnom, hogy elő ne vegyem őket. Most elhatároztam, hogy

Németh Lászlót fogok olvasni, ha olvasok – most *A minőség forradalmát* –, és csak este, lefekvés előtt, amikor már úgyis nagyon fáradt vagyok, T-t. Megint találtam itthon egy könyvét, amit még nem olvastam: *Meghalni késő, élni túl korán*.

Szeptember 22. vasárnap

Párbeszéd apuval:

Apu: Voltál a Ratkó-műsoron?

Én: Nem.

Apu: Hát persze, zsidók nem mennek ilyesmire.

Én: Most nehogy azt mondd, hogy zsidó vagyok.

Apu: Azt nem, kislányom, de lakáj vagy.

